

Бучко Жанна Іванівна,
кандидат географічних наук, доцент

Антоняк Емелян Георгійович

Чернівецький національний університет імені Юрія
Федьковича, м. Чернівці, Україна,
e-mail: zhanna.buchko@gmail.com
Чернівецький національний університет імені Юрія
Федьковича, м. Чернівці, Україна

АНАЛІЗ ТУРИСТИЧНИХ ПОТОКІВ УКРАЇНИ-РУМУНІЇ У КОНТЕКСТІ ТРАНСКОРДОННОГО ТУРИЗМУ

Метою написання статті є виявлення тенденцій на ринку українсько-румунського транскордонного туризму, що передбачає аналіз статистичних показників українсько-румунських туристичних потоків.

Методика роботи полягала в систематизації й синтезі статистичних даних щодо показників туристичних потоків між Україною та Румунією. Проаналізовано їх структуру та динаміку.

Результати. Досліджено процеси та динаміку транскордонного співробітництва України та Румунії в галузі туризму. Основна увага приділена аналізу динаміки туристичних потоків між Україною та Румунією за останні 3 роки. Проаналізовано показники виїзного та в'їзного туризму України та Румунії, сучасні тенденції на ринку туристичних послуг у рамках транскордонного співробітництва. Визначено основні перешкоди, перспективи та переваги транскордонної співпраці між Україною та Румунією в галузі туризму.

Науковою новизною роботи є аналіз тенденцій транскордонних туристичних потоків України-Румунії на міжнародному туристичному ринку.

Практична значущість дослідження полягає в можливості впровадження отриманих результатів у розробку регіональних стратегій та програм розвитку туризму.

Ключові слова: транскордонний туризм, транскордонний регіон, транскордонне співробітництво, єврорегіон, туристичні потоки, в'їзний туризм, виїзний туризм.

Бучко Жанна Івановна,
кандидат географических наук, доцент

Антоняк Емелян Георгиевич

Черновицкий национальный университет имени
Юрия Федьковича, г. Черновцы, Украина, e-mail:
zhanna.buchko@gmail.com

Черновицкий национальный университет имени
Юрия Федьковича, г. Черновцы, Украина

АНАЛИЗ ТУРИСТИЧЕСКИХ ПОТОКОВ УКРАИНЫ-РУМУНИИ В КОНТЕКСТЕ ТРАНСГРАНИЧНОГО ТУРИЗМА

Целью написания статьи является выявление тенденций на рынке украинско-румынского трансграничного туризма, что предусматривает анализ статистических показателей украинско-румынских туристических потоков.

Методика работы заключалась в систематизации и синтезе статистических данных относительно показателей туристических потоков между Украиной и Румынией. Проанализирована их структура и динамика.

Результаты. Исследованы процессы и динамика трансграничного сотрудничества Украины и Румынии в отрасли туризма. Основное внимание уделено анализу динамики туристических потоков между Украиной и Румынией за последние 3 года. Проанализированы показатели выездного и въездного туризма Украины и Румынии, современные тенденции на рынке туристических услуг в рамках трансграничного сотрудничества. Определены основные препятствия, перспективы и преимущества трансграничного сотрудничества между Украиной и Румынией в отрасли туризма.

Научной новизной работы является анализ тенденций трансграничных туристических потоков Украины-Румынии на международном туристическом рынке.

Практическая значимость исследования заключается в возможности внедрения полученных результатов в разработку региональных стратегий и программ развития туризма.

Ключевые слова: трансграничный туризм, трансграничный регион, трансграничное сотрудничество, еврорегион, туристические потоки, въездной туризм, выездной туризм.

УДК 338.486

Buchko Zhanna Ivanivna,
Candidate of Geography Sciences, Associate Professor

Antoniak Emelian Georgijovych

Yuri Fedkovich Chernivtsi National University,
Chernivtsi, Ukraine,
e-mail: zhanna.buchko@gmail.com

Yuri Fedkovich Chernivtsi National University,
Chernivtsi, Ukraine

AN ANALYSIS OF TOURIST STREAMS OF UKRAINE-ROMANIA IN CONTEXT OF TRANSBOUNDARY TOURISM

The goal of this paper is an exposure of tendencies at the market of Ukrainian-Romanian transboundary tourism that envisages the analysis of statistical indexes of the Ukrainian-Romanian tourist streams.

Methodology of work consisted in systematization and synthesis of statistical data in relation to the indexes of tourist streams between Ukraine and Romania. Their structure and dynamics are analysed.

Results. Processes and dynamics of transboundary collaboration of Ukraine and Romania are investigational in industry of tourism. Basic attention is spared to the analysis of dynamics of tourist streams between Ukraine and Romania for 3 last the. The indexes of outbound and entrance tourism of Ukraine and Romania are analysed, modern tendencies at the market of tourist services within the framework of transboundary collaboration. Basic obstacles, prospects and advantages of transboundary collaboration, are certain between Ukraine and Romania in industry of tourism.

The scientific novelty of work is an analysis of tendencies of transboundary tourist streams of Ukraine-Romania at the international tourist market.

Practical meaningfulness of research consists in possibility of introduction of the got results in development of regional strategies and programs of development of tourism.

Keywords: transboundary tourism, transboundary region, transboundary collaboration, European region, tourist streams, inbound tourism, outbound tourism.

Постановка проблеми. Транскордонне співробітництво є однією з характерних ознак сучасних міжнародних відносин, важливою складовою загальнодержавної політики України. Взаємодія Румунії та України в галузі туризму постійно зростає, тому загальний аналіз тенденцій на ринку туристичних послуг у рамках транскордонного співробітництва вимагає системного і детального аналізу.

Специфікою транскордонного співробітництва між Україною та Румунією є те, що воно впроваджується на територіях, охоплених чотирма євро регіонами: Карпатський (Україна – Польща – Словаччина – Угорщина – Румунія – Молдова), Верхній Прут (Україна – Румунія – Молдова), Нижній

Дунай (Україна – Румунія – Молдова), Чорне море (Україна – Румунія – Росія – Азербайджан – Туреччина – Греція – Болгарія – Вірменія – Грузія – Молдова).

Аналіз попередніх досліджень і публікацій. Останні дослідження функціонування єврорегіонів, проведені зарубіжними та українськими вченими, підтверджують ефективність роботи таких територіальних утворень. Румунський історик, дослідник єврорегіонів Ш. Пурич, аналізуючи їх діяльність, вважає, що єврорегіон є територіальним утворенням, який має найвищий рівень інституалізації серед форм міждержавної співпраці [5]. Проблемам транскордонної співпраці приділяється значна увага у працях Інституту регіональних досліджень імені М. І. Долішнього НАН України [6], де аналізуються актуальні питання розвитку співробітництва на територіях транскордонних регіонів. У науково-аналітичній доповіді «Розвиток транскордонного співробітництва за 2015-ий рік» зазначено, що в українсько-румунському транскордонному регіоні найвищий рівень розвитку транскордонного співробітництва відмічається у сфері туризму. Така співпраця найчастіше впроваджується у транскордонних проектах. У цьому контексті варто відзначити спільну публікацію румунських та українських географів щодо досвіду реалізації транскордонних проектів у галузі туризму на Буковині [2]. Цінними є також напрацювання В. Кифяка щодо транскордонної співпраці в Єврорегіоні «Верхній Прут» [3].

Розвиток та подальша активізація транскордонного співробітництва в галузі туризму за участю України та Румунії потребує систематизації та дослідження стратегічних можливостей і загроз співпраці.

Метою дослідження є виявлення тенденцій на ринку українсько-румунського транскордонного туризму, що передбачає аналіз статистичних показників українсько-румунських туристичних потоків.

Виклад основного матеріалу. Українсько-румунське партнерство в галузі туризму займає важливе місце у транскордонному співробітництві. Румунія проводить ефективну політику у сфері туризму, має дієві механізми її реалізації, в основі яких лежить належне нормативно-правове та інституційне забезпечення. Така політика Румунії сприяє позитивній динаміці туристичних прибуттів і надходжень. Розглянемо ці показники на прикладі України та Румунії.

В'їзний туризм. Протягом кількох років поспіль спостерігалось стабільне зростання кількості іноземних громадян, які відвідують Україну. За даними Державної служби статистики України, у 2008 р. Україну відвідало 25,4 мільйонів іноземців. В 2009 р., у зв'язку з кризою, кількість туристів зменшилася на 22,7% по відношенню до попереднього року. Проте, вже з 2010 р. ситуація стабілізується, і Україну відвідали на 2% туристів більше, ніж у 2009 р. - 21 203,3 тис. іноземних громадян. У 2011 р. кількість іноземних громадян, які відвідали Україну, збільшилась на 211 тис. осіб (0,9 %), а у 2012 – на 1,59 тис. осіб (7,4 %), що пов'язано з проведення чемпіонату по футболу. У 2013 р. знову відбулося зростання на 7,2 %. Нестабільність 2014 р., війна на сході України зменшили кількість відвідувань іноземними туристами країни на

51%, це рівень 2004 р. У 2015 р. ситуація майже не змінилася, а кількість туристів зменшилася на 291,3 осіб [7] (Рис. 1).

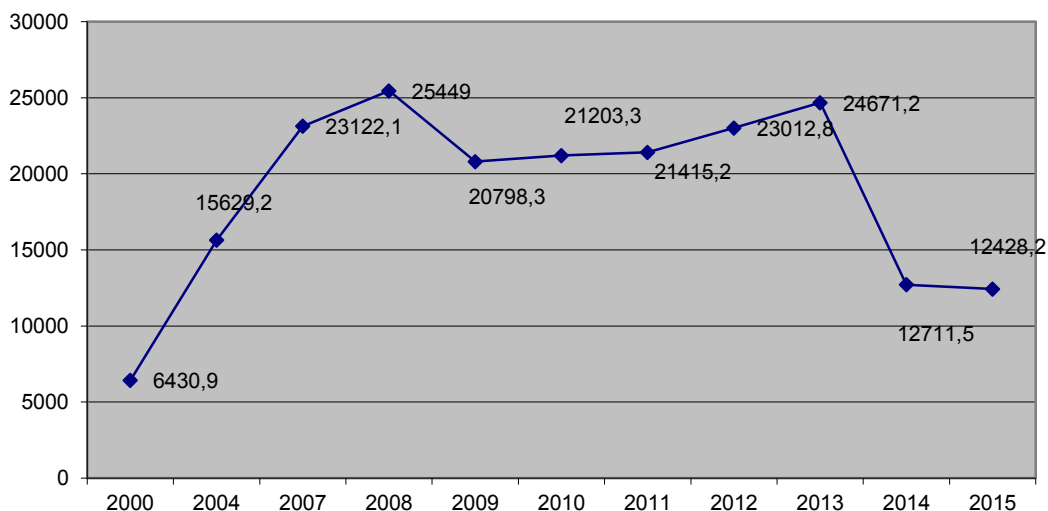

Рис. 1. Динаміка прибуттів іноземних туристів до України, тис. осіб (складено авторами за даними Державної служби статистики України)

Щодо туристів з Румунії, то в 2014 р. їх кількість зменшилася на 33,4% і склала 584,7 тис. осіб, в 2015 році ситуація трохи покращилася, кількість туристів зросла на 30,6% і склала 763,2 тис. осіб, проте рівня 2013 р. не досягла (Рис. 2).

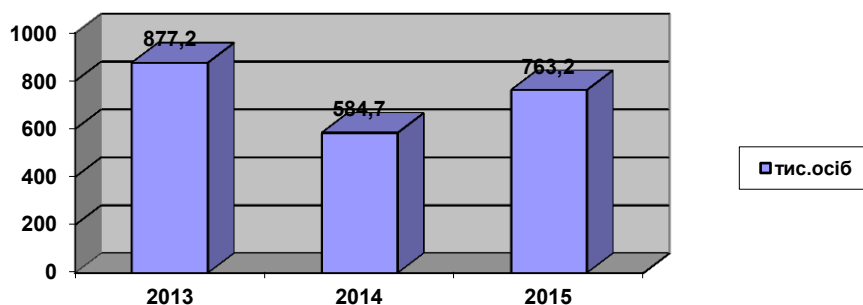

Рис. 2. Прибуття туристів із Румунії, тис. осіб (складено авторами за даними Державної служби статистики України)

Хоча туристи з Румунії складають незначну частку серед іноземних громадян, що в'їжджають в Україну, проте ця частка щорічно зростає. Так, у 2013 р. вона склала 3,4%, у 2014 – 4,4%, а у 2015 – 5,8% загальної кількості туристів (Рис. 3.).

Рис. 3. Частка туристів із Румунії

(складено авторами за даними Державної служби статистики України)

Якщо розглядати динаміку в'їзного туризму за метою подорожі, то у 2014 р. відбулося зменшення за всіма цілями прибуттів. Показники організованого туризму зменшилися на 85,22%, а приватного на 12,33%. У 2015 р. ситуація ще погіршилася. Так, за статистичними даними, показники організованого туризму скоротилися до 0 осіб. Проте зріс приватний туризм на 114% (Таблиця 1, Рис. 4).

Таблиця 1

Динаміка в'їзного туризму за метою подорожі, осіб (складено авторами за даними Державної служби статистики України)

Мета подорожі	2013	2014	Відхилення 2014/2013	2015	Відхилення 2015/2014
Службова, ділова, дипломатична	398	145	-63,56	42	-71
Організований туризм	758	112	-85,22	-	-100%
Приватний туризм	401344	351825	-12,33	753174	114
Культурний та спортивний обмін, релігійна, інша	474734	232692	-50,98	10012	-95,6

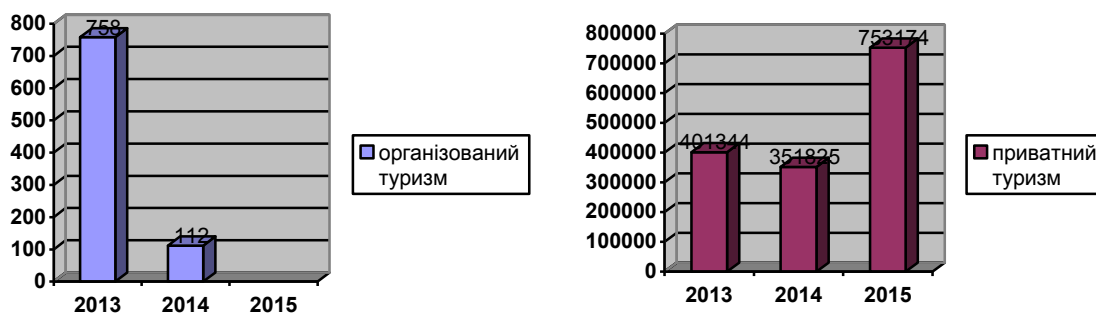

Рис. 4. Кількість осіб, що в'їхали із Румунії до України з туристичною метою (складено авторами за даними Державної служби статистики України)

Показники туристичних потоків з Румунії до України, хоч і мали в 2014 р. значний спад, мають тенденцію до стабілізації. Істотно знизилася частка туристів, які в'їжджали з діловою, культурною, релігійною чи спортивною метою. Майже удвічі зросли показники неорганізованого, приватного туризму.

Виїзний туризм. Протягом останніх років кількість громадян України, які виїжджали з України, зростала. У 2013 р. їх кількість досягла 23761,2 тис. осіб, проте в 2014 р. відбулося зменшення на 6,8%, що пояснюється складною економічною ситуацією в країні. Проте в 2015 році кількість туристів зросла на 3,13%, що, звісно, не досягло показника 2013 року, проте склало 23141,6 тис. осіб (Рис. 5).

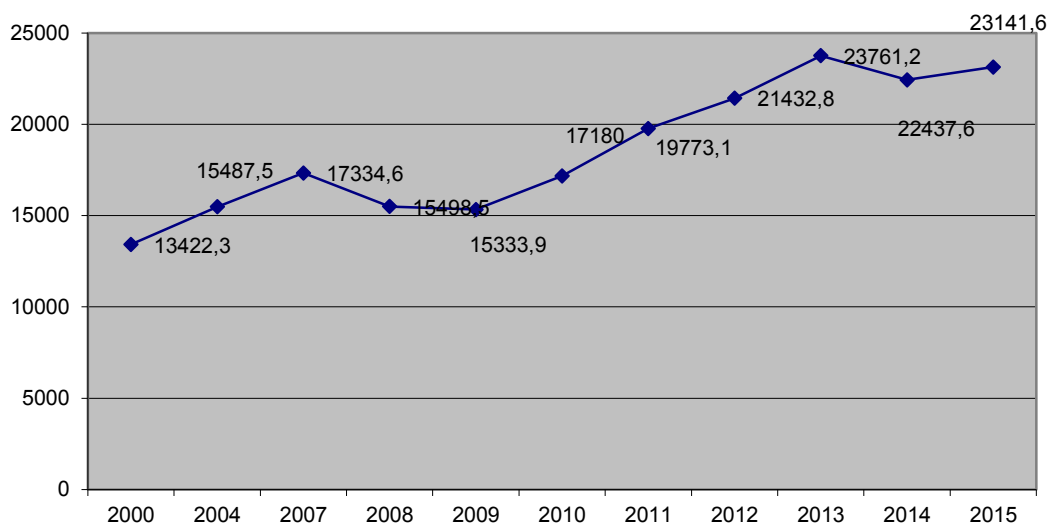

Рис. 5. Виїзди громадян України за кордон, тис. осіб

(складено авторами за даними Державної служби статистики України)

Щодо громадян України, що виїжджали до Румунії, то вона майже повторює загальну динаміку по виїзному туризму - у 2014 р. їх кількість зменшилася на 34%, проте у 2015 – зросла на 29,9%, проте не досягла рівня 2013 р. (Рис. 6).

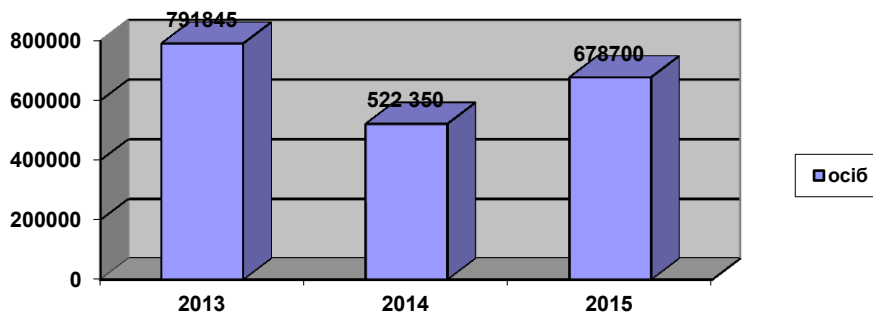

Рис. 6. Виїзди українських громадян до Румунії, осіб

(складено авторами за даними Державної служби статистики України)

Серед загальної кількості українських зарубіжних туристів у 2013 р. тільки 3,2% туристів виїжджали до Румунії. У 2014 р. ця частка зменшилася до 2,3%, а у 2015 трохи зросла – до 2,8 % (Рис. 7.).

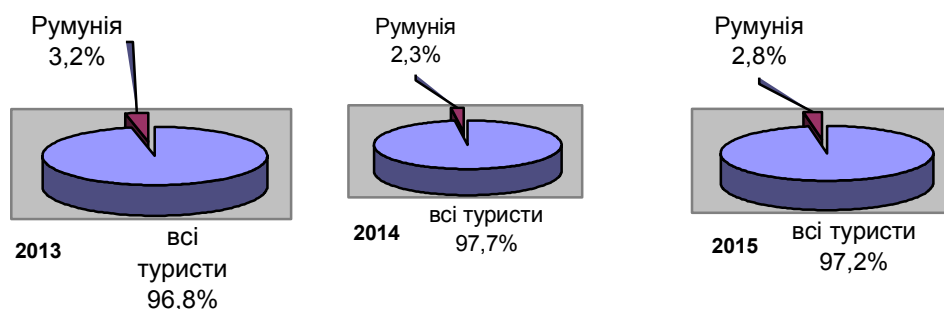

Рис. 7. Частка зарубіжних туристів, що виїжджали до Румунії (складено авторами за даними Державної служби статистики України)

Якщо розглядати динаміку виїзного туризму за метою подорожі, то у 2014 р. відбулося збільшення туристів з службовою, діловою, дипломатичною метою на 253,17%, у 2015 р. відбулося наступне збільшення – на 53,59%.

Щодо кількості громадян, що виїжджали з метою туризму, то відбулося зменшення, як в організованому, так і приватному туризмі. Показники організованого туризму зменшилися на 43,66%, а приватного на 34,18%. У 2015 р. показники організованого туризму зменшилися ще на 72,8%, проте приватний туризм зріс на 30,86 % (Таблиця 2, Рис. 8).

Таблиця 2

Динаміка виїзного туризму за метою подорожі, осіб (складено авторами за даними Державної служби статистики України)

Мета подорожі	2013	2014	Відхилення 2014/2013	2015	Відхилення 2015/2014
Службова, ділова, дипломатична	709	2504	253,17	3846	53,59
Організований туризм	9311	5245	-43,66	1426	-72,81
Приватний туризм	781825	514601	-34,18	673428	30,86

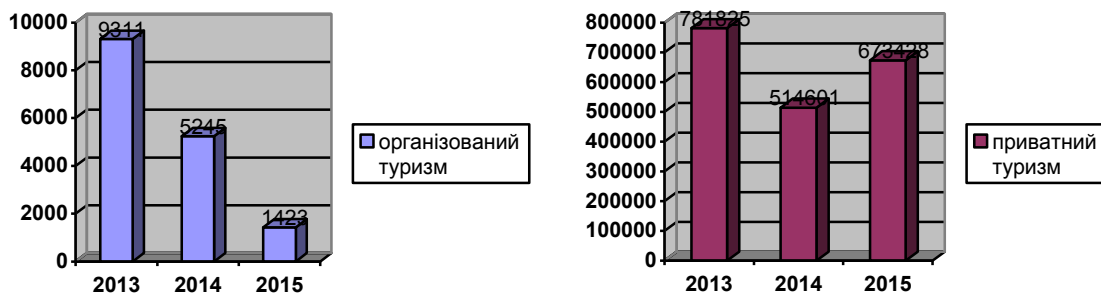

Рис. 8. Кількість осіб, що виїхали із України до Румунії з туристичною метою (складено авторами за даними Державної служби статистики України)

Аналіз статистичних показників дає підстави констатувати, що транскордонний туризм України-Румунії перебуває в кризовому стані, як і туристична галузь України загалом. Останніми роками спостерігається скорочення як по в'їзному, так і виїзному туризмі. На фоні зростаючої конкуренції на світовому ринку туристичних послуг і внаслідок дії ряду факторів, відрив України від провідних туристичних країн збільшується, переміщуючи її на «периферію» туристичних потоків. Проте упродовж останніх років між Україною та Румунією впроваджується ряд транскордонних програм та проектів, спрямованих на активізацію туристичних потоків.

Програма прикордонного співробітництва ЄІСП Угорщина-Словаччина-Румунія-Україна була реалізована протягом 2007-2013 рр. на зовнішніх кордонах країн-членів ЄС та України. Вона набрала чинності 23 вересня, 2008 р. після ухвалення Європейською Комісією. Бюджет програми на сім років склав 68.638.283 € та фінансувався з фондів ЄІСП.

З метою покращення туристичної інфраструктури в рамках Спільної Операційної Програми «Румунія - Україна - Республіка Молдова» ENPI/CBC 2007-2013 реалізовано ряд проектів транскордонного співробітництва у галузі туризму. Зокрема, на Буковині у межах програми реалізовано проекти «Спільна культурна спадщина», «Розвиток мережі подієвого туризму», «Еко-Буковина», «Історична та етнографічна спадщина - частина сталого розвитку туризму на Буковині». Це спільні українсько-румунсько-молдовські проекти, які об'єднали науковців, митців, працівників культурних закладів у бажанні популяризувати історико-культурні надбання регіону задля організованого туризму. Результатами стала розроблена інформаційна продукція (буклети, брошури, карти, інтернет-портали), туристичні маршрути, ряд привабливих подієвих заходів задля залучення національних та іноземних туристів до транскордонної Буковини.

Загалом завдяки транскордонній співпраці між українськими та румунськими партнерами в рамках Програми транскордонного співробітництва Угорщина - Словаччина - Румунія - Україна 2007-2015 рр. та "Румунія - Україна - Республіка Молдова" на 2007-2013 реалізовано понад 50 проектів, 14 з яких в

галузі активного та наукового туризму за рахунок фінансування міжнародної технічної допомоги на суму 4,3 млн. євро.

Висновки. Упродовж останніх років показники українсько-румунських туристичних потоків мають тенденцію до скорочення. За 2013-2015 р.р. показники в'їзного туризму знизилися з 877, 2 до 763,2 тис. осіб (у 2014 р. цей показник становив лише 584,7 тис. осіб). Схожа ситуація спостерігається по виїзному туризму - у 2014 р. кількість громадян, що виїжджали з України до Румунії, зменшилася на 34% відносно 2013 р., а у 2015 – зросла на 29,9%, але також не досягла рівня 2013 р. Натомість частка іноземних туристів з Румунії упродовж останніх трьох років стабільно зростає (від 3,4 % у 2013 р. до 5,8 % у 2015). Істотно не відрізняються показники виїздів українських туристів до Румунії. Їх частка особливо не змінювалася (2013 р. - 3,2%, 2014 р. - 2,3%, 2015 - 2,8 %).

Аналіз сучасного стану транскордонних зв'язків України-Румунії доводить неефективність реалізації більшості проектів, недостатнє висвітлення результатів співробітництва для громадськості та існування інших суттєвих проблем. Покращення існуючої ситуації щодо незадовільного стану транскордонного співробітництва регіонів України з регіонами ЄС вимагає системних рішень, реалізація яких повинна: створити сприятливі умови для співпраці в галузі туризму, підвищити рівень соціально-економічного становища прикордонних регіонів; вирішити низку важливих проблем, зокрема щодо матеріального добробуту населення через створення нових робочих місць, покращення стану доріг, сфери торгівлі, ресторанного і готельного бізнесу тощо; перетворити прикордонні регіони з периферійних зон на повноправних партнерів ЄС.

Список використаних джерел:

1. Бучко Ж. Транскордонний туризм у контексті євроінтеграції України / Ж. Бучко // Науковий вісник Чернівецького університету: збірник наукових праць. Чернівці: Чернівецький нац. ун-т, 2015. Вип. 744-745: Географія.– С. 109-111.
2. Ефрос В. Досвід реалізації транскордонних проектів у галузі туризму на Буковині / В. Ефрос, Ж.І. Бучко, В.П. Руденко // Географія, екологія, туризм: теорія, методологія, практика/ Матеріали міжнародної науково-практичної конференції, присвяченої 25-річчю географічного факультету Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка.- Тернопіль, СМП «Тайп», 2015.- 404 с.- С. 307-309.
3. Кифяк В. Функціонування євро регіону „Верхній Прут” та його роль в інтеграційних процесах України / В. Кифяк // Економіка України. - 2008. - № 6. - С. 65-72.
4. Мікула Н. Міжтериторіальне та транскордонне співробітництво: Монографія / Н. Мікула. – Львів: ІРД НАН України, 2004. – 395 с.
5. Пурич Ш. Румыно-украинское трансграничное сотрудничество. Шаги к добрососедству / Штефан Пурич // Віче. - 2007. - № 6. - С. 74-87.
6. Розвиток транскордонного співробітництва: науково-аналітична доповідь / НАН України. ДУ «Інститут регіональних досліджень імені М. І. Долишнього НАН України» ; наук. редактор В.С. Кравців. – Львів, 2016. – 125 с.
7. Статистична інформація. Туризм // Офіційний сайт Державної служби статистики України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua/>

Список использованных источников:

1. Бучко Ж. Трансграничный туризм в контексте евроинтеграции Украины / Ж. Бучко // Научный вестник Черновицкого университета: сборник научных трудов. Черновцы: Черновицкий нац. ун-т, 2015. Вып. 744-745: География.- С. 109-111.
2. Эфрос В. Опыт реализации трансграничных проектов в отрасли туризма на Буковине / В. Эфрос, Ж.И. Бучко, В.П. Руденко // География, экология, туризм: теория, методология, практика/ Материалы международной научно-практической конференции, посвященной 25-летию географического факультета Тернопольского национального педагогического университета имени Владимира Гнатюка.- Тернополь, СМП "Тайп", 2015.- 404 с.- С. 307-309.
3. Кифяк В. Функционирование еврорегиона "Верхний Прут" и его роль в интеграционных процессах Украины / В. Кифяк // Экономика Украины. - 2008. - № 6. - С. 65-72.
4. Микула Н. Междутерриториальное и трансграничное сотрудничество: Монография / Н. Микула. - Львов: ИРД НАН Украины, 2004. - 395 с.
5. Пурич Ш. Румыно-украинское трансграничное сотрудничество. Шаги к добрососедству / Штефан Пурич // Вече. - 2007. - № 6. - С. 74-87.
6. Развитие трансграничного сотрудничества: научно-аналитический доклад / НАН Украины. ДУ "Институт региональных исследований имени Н. И. Долишнего НАН Украины"; науч. редактор В.С. Портных. - Львов, 2016. - 125 с.
7. Статистическая информация. Туризм // Официальный сайт Государственной службы статистики Украины [Электронный ресурс]. - Режим доступа : <http://www.ukrstat.gov.ua/>

References:

1. Buchko Zh. Transkordonnii turyzm u konteksti yevrointehratsii Ukrainy / Zh. Buchko // Naukovyi visnyk Chernivetskoho universytetu: zbirnyk naukovykh prats. Chernivtsi: Chernivetskyi nats. un-t, 2015. Vyp. 744-745: Neohrafiia.– S. 109-111.
2. Efros V. Dosvid realizatsii transkordonnykh proektiv u haluzi turyzmu na Bukovyni / V. Efros, Zh.I. Buchko, V.P. Rudenko // Neohrafiia, ekolohiia, turyzm: teoriia, metodolohiia, praktyka/ Materialy mizhnarodnoi naukovo-praktychnoi konferentsii, prysviachenoii 25-richchiu heohrafichnoho fakultetu Ternopilskoho natsionalnoho pedahohichnoho universytetu imeni Volodymyra Hnatiuka.- Ternopil, SMP «Тайп», 2015.- 404 s.- S. 307-309.
3. Kyfiak V. Funktsionuvannia yevrorehionu „Verkhonii Prut” ta yoho rol v intehratsiinykh protsesakh Ukrainy / V. Kyfiak // Ekonomika Ukrainy. - 2008. - № 6. - S. 65-72.
4. Mikula N. Mizhterytorialne ta transkordonne spivrobitnytstvo: Monohrafiia / N. Mikula. – Lviv: IRD NAN Ukrainy, 2004. – 395 s.
5. Purych Sh. Rumyno-ukraynskoe transhranychnoe sotrudnychestvo. Shahy k dobrososedstvu / Shtefan Purych // Viche. - 2007. - № 6. - S. 74-87.
6. Rozvytok transkordonnoho spivrobitnytstva: naukovu-analitychna dopovid / NAN Ukrainy. DU «Instytut rehionalnykh doslidzhen imeni M. I. Dolishnoho NAN Ukrainy» ; nauk. redaktor V.S. Kravtsiv. – Lviv, 2016. – 125 s.
7. Statystychna informatsiia. Turyzm // Ofitsiyni sait Derzhavnoi sluzhby statystyky Ukrainy [Elektronnyi resurs]. – Rezhym dostupu: <http://www.ukrstat.gov.ua/>